

บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและ อบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม

Roles of management of learning resources and environment of
administrators Baan Muthita Child and Youth Training Center Nakhon
Pathom Province

กรประสิทธิ์ แก้วกันยา

Pornprasit Kaewkunya

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

Email: pornprasitkaew@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของ
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม และเพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารแหล่ง
เรียนรู้ จำแนกตามนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ, เด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 411 คน ประกอบด้วยนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ 23 คน
เด็กและเยาวชน 288 คน และเจ้าหน้าที่ 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม
แบบระดับประมาณค่า ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าความ
เชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .931 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน และการทดสอบค่าเอฟ

ผลจากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และ
สภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับ
มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยส่วนใหญ่คือ การประเมินแหล่งเรียนรู้
รองลงมาคือการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และน้อยที่สุดคือ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้
และผลการศึกษาเปรียบเทียบ พบว่าบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและ
อบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการบริหารแหล่ง
เรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาทการบริหาร; แหล่งเรียนรู้

Abstract

This study Aims to To study the role of learning resource management and the
environment of Baan Muthita Child and Youth Training Center Nakhon Pathom Province
And to compare the level of learning resource management Classified by academic
training and vocational training, youth And staff

The population of the study consisted of 411 persons, consisting of 23 academic
and vocational training scholars, 288 juveniles and 100 personnel. The tools used for data

collection. Is a questionnaire with estimation level The researcher constructed the consistency index between 0.60 - 1.00 and the reliability of the whole version was equal to .931. The statistics used in the data analysis consisted of percentage, mean, standard deviation. And the F-test

The results of the study showed that Respondents about the role of management of learning resources and the environment of Baan Muthita Child and Youth Training Center Nakhon Pathom Province Overall is at a high level. When considering in each aspect Most of them are in descending order. Assessment of learning resources Followed by supervision, supervision, and follow-up of learning sources And the smallest is The use of learning resources the character in management ,learning community And the results of comparative studies Found that the role of learning resource management and the environment of Baan Muthita Child and Youth Training Center Nakhon Pathom Province With different educational levels There are different sources of learning management. Statistical significance at the level of .05

Keywords: management roles; learning resources

บทนำ

แหล่งเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริม และพัฒนาบุคคลให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต การที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้นั้นการศึกษาในห้องเรียนอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ และสามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมายเข้าถึงการศึกษาได้ทั้งหมด การเรียนจึงไม่จำกัดอยู่แต่ในห้องเรียนเท่านั้น ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาค้นคว้าข้อมูลข่าวสารความรู้ และศาสตร์แขนงต่าง ๆ ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ปฏิบัติโดยผู้เรียนในสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเป็นประสบการณ์ชีวิตที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน (เปรมวดี ศรีธนพล, 2549) การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญอย่างหนึ่งในการทำให้มนุษย์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ การศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน ในปัจจุบันได้มีการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในมาตรา 22 ได้กล่าวไว้ว่า การจัด การศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งไปสอดคล้องกับหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ข้อ (5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553: 7-9) โดย มาตรา 25 จัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การ กีฬา และนันทนาการ

แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 1) สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง (ท่าทะเลเป็นแหล่งเรียนรู้) 2) จัดให้มีแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้ สอดคล้องกับการจัดการศึกษา ให้เพียงพอ และสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ 3) จัดทำเอกสารรวบรวมเผยแพร่แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาบริเวณใกล้เคียง 4) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเองการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา 5) จัดระบบแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ของสถานศึกษา ของตนเอง 6) จัดตั้ง และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกันวางแผนการเข้าร่วมกัน 7) ประสานความร่วมมือวางแผนกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน โดยส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่แต่ละแห่งมี เพื่อใช้ประโยชน์ให้เกิดกับผู้เรียนร่วมกัน 8) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการ เรียนรู้ โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น (รองศาสตราจารย์ ดร.รุจิร ภู่อารยะ และดร.กัลยมน อินทุสุต, 2558: slideshare.net)

จากข้อมูลเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชนถูกดำเนินคดี เมื่อจำแนกตามสาเหตุการกระทำผิด พบว่าคดีส่วนใหญ่เป็นคดีที่ผู้กระทำความผิดมีสาเหตุมาจากการคบเพื่อน ร้อยละ 39.54 ของคดีทั้งหมด รองลงมาเป็นสาเหตุมาจากความคึกคะนอง ร้อยละ 15.53 ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ร้อยละ 10.83 และสาเหตุอื่นๆ เช่น สภาพทางเศรษฐกิจ สภาพครอบครัว ถูกชักจูง หรือบังคับ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ, 2551: 4) จะเห็นได้ว่าการที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิดมีสาเหตุทั้งจากปัจจัยภายใน ซึ่งได้แก่ สภาพทางร่างกาย และจิตใจของเด็กและเยาวชน ส่วนภายนอกนั้น ได้แก่ สภาพแวดล้อมทั่วไปที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เช่น เศรษฐกิจ สื่อ บุคคลและอื่น ๆ (ทศพร บุญประภา, 2551: 3) จากปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนดังกล่าว พบว่า ส่วนมากเด็กและเยาวชนมีอายุอยู่ระหว่าง 10 – 18 ปีบริบูรณ์ส่วนมากเป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ระหว่างการศึกษาระดับมัธยม และถูกออกกลางคันเนื่องจากกระทำผิดกฎหมาย

แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะต้องใช้กิจกรรมการเรียนการสอนเข้ามาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เพราะการเรียนการสอนมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนโรงเรียนเป็นสถาบันการเสริมสร้างปัญญา (Intellectual Instruction) จากแนวคิดของกลุ่มสร้างสรรค์นิยม (Constructivism) เชื่อว่าในการเรียนรู้ผู้เรียนจะใช้กรอบคิดเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้ว (Prior Knowledge or Conception) ในการจัดสิ่งเร้าใหม่ทำให้เกิดความรู้และแนวคิดใหม่เกิดขึ้น นั่นคือ การเรียนรู้ไม่ใช่การรับรู้จากแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ แต่เกิดจากผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้นั้นขึ้นมาเอง โดยใช้แนวคิดและความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องมุ่งสร้างความรู้ ปรับปรุงและแก้ไขความรู้ที่มีอยู่แล้ว พร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและปรับเปลี่ยนความคิดและการสร้างแนวคิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น (ไพฑูริย์ สุขศรีงาม, 2545: 5) การจัดการเรียนรู้สามารถที่จะช่วยพัฒนาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่สร้างสรรค์ได้

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้นเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ฝึกอบรมอยู่ในสถานพินิจเด็กและเยาวชนเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของสังคม จึงควรได้รับสิทธิทางด้านการศึกษาทัดเทียมกับเด็กและเยาวชนปกติทั่วไป กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูและการศึกษาที่เด็กและเยาวชนจะต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และต้องมีความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละบุคคล ซึ่งสังคมและครอบครัวต้องให้โอกาสและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เด็กเหล่านี้ก็จะคืนสู่สังคมอย่างมีความสุข ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 7 ซึ่งเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลนโยบายทางการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นผู้ขาดโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับสิทธิตามกฎหมายกำหนด จึงมีความสนใจในการทำวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม เพื่อการพัฒนาระบบการแหล่งเรียนรู้ คือ การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

2. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย

- 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม ได้แก่

2.1.1 นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ

2.1.2 เด็กและเยาวชน

2.1.3 เจ้าหน้าที่

- 2.2 ตัวแปรแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม ได้แก่

2.2.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

2.2.2 การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้

2.2.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้

2.2.4 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม จำนวน 411 คน

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลา ผู้ศึกษาใช้เวลาศึกษาตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2562 ถึง มีนาคม 2563

กรอบแนวคิดของการศึกษา

การศึกษาเรื่องบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อม ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม นั้นผู้ศึกษาได้นำ ตัวแปรอิสระประกอบด้วย นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่และตัวแปรตามประกอบด้วย การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ กำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ศูนย์รวมความรู้ ความเข้าใจ ที่ประกอบด้วยข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นไปได้ทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น มีทั้งบุคคล สิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต สามารถเรียนรู้ได้เองตามอัธยาศัย ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้บทบาทการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การวางแผนงานในการใช้แหล่งเรียนรู้สู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกระบวนการเรียนรู้หลายชนิดไว้ในแหล่งเรียนรู้อย่างครบครันให้สนองความต้องการ ชุมชนและสังคม ซึ่งทุกคนจะได้รับรู้ตามที่ทุกคนต้องการการเรียนรู้ เพราะไม่ต้องท่องจำความรู้ เพื่อคอยตอบคำถามครูให้ได้ ซึ่งประกอบด้วย 1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ 3. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 4. การประเมินแหล่งเรียนรู้

การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ขอบเขตของงาน และกำหนดวิธีการที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการประสานงานระหว่างหน่วยงานหรือบุคคล มิให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อน ป้องกันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การวางแผนที่ดีและมีประสิทธิภาพ จะทำให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ

การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การปฏิบัติงานในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนงานการบริหาร การใช้แหล่งเรียนรู้ โดยมีผู้รับผิดชอบแหล่งเรียนรู้ สำรวจแหล่งเรียนรู้ และจัดทำข้อมูล สารสนเทศอย่างเป็นระบบ ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน และนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง การนิเทศภายใน หมายถึง กระบวนการในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ เพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งที่ได้ผลรวดเร็ว

การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ หมายถึง เป็นการตรวจสอบผล การปฏิบัติงานเพื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่วางแผนไว้ โดยมีกระบวนการ คือ กำหนดวัตถุประสงค์ รวบรวมข้อมูลพิจารณา การทำงานเป็นตอน ๆ เพื่อนแสดงจำนวนและคุณภาพของผลงานที่ได้รับในแต่ละชั้นเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้

ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม หมายถึง ตั้งอยู่ จังหวัดนครปฐม
นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ หมายถึง ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
 บ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม

เด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนบ้าน มูทิตา จังหวัดนครปฐม

เจ้าหน้าที่ หมายถึง บุคคลที่ทำงานใน ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัด
 นครปฐม

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อทราบถึงบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและ
 อบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อทราบถึงการเปรียบเทียบระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้

ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการศึกษา โดยทำตามลำดับขั้นตอน
 การศึกษาไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมวางแผนการดำเนินงาน

ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษา ได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบทบาทการบริหาร
 แหล่งเรียนรู้ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ขอบเขตการศึกษา กรอบแนวคิดของการศึกษา นิยม
 ศัพท์เฉพาะ ขั้นตอนการดำเนินการศึกษา ประการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินงาน

ผู้ศึกษาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถาม นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบและ
 ให้ข้อคิดเห็นและได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนการกำหนดวิธีการ
 เก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและการกำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการสรุปผล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการศึกษา

ขั้นตอนนี้เป็นตอนการจัดทำการรายงานผลการศึกษา จากการสรุปผลการศึกษา อภิปรายและการ
 จัดทำข้อเสนอแนะ การจัดพิมพ์รูปเล่ม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ คือ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ ศูนย์ฝึก
 และอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม จำนวน 411 คน โดยผู้ศึกษาได้เก็บข้อมูลจาก
 ประชากรทั้งหมด (รายงาน ประจำปี ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม
 2561)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และ
 สภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม แบ่งออกเป็น 2
 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของประชากร นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและ
 เยาวชน และเจ้าหน้าที่ เป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูทิตา จังหวัดนครปฐม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการจัดทำข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อและคิดคะแนนเป็นร้อยละ จำแนกตามตัวแปรอิสระ ได้แก่ ครู นักเรียน และชุมชน

2. นำแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งระดับประมาณค่าออกเป็น 5 ระดับ ใช้มาตราวัดแบบไลเคิร์ต (Likert Scale) ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

5 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก

3 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย

1 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้ และ งานวิจัยต่าง ๆ ได้แก่ เบญจมาศ สหะเดช (2550: 155) วรจักร ใจแก้ว (2554: 59-60) และมงคล พลภูมิ (2551: 102-104) เพื่อนำมาเป็นแบบในการสร้างแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เหมาะสมกับเนื้อหาในการวิจัย

2. สร้างแบบสอบถาม 2 ส่วน คือข้อมูลทั่วไปของบุคลากรทางการศึกษา และ

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และเสนอแนะเพื่อปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วนำผลการพิจารณาไปทำการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการวิธีการหาดัชนีความสอดคล้องโดยใช้สูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) พิจารณาลงความเห็นโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน + 1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญสนใจข้อความนั้นสอดคล้อง

ให้คะแนน 0 ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจข้อความนั้นไม่สอดคล้อง

ให้คะแนน - 1 ถ้าผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจข้อความไม่สอดคล้องจากนั้นนำค่าคะแนน IOC

5. นำแบบสอบถามที่มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหาไปทดลองใช้ (Try Out) กับบุคลากรทางการศึกษา ที่ไม่ได้ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 30 คน

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาตรวจให้คะแนนและหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ตามแบบครอนบัค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น .931

7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 411 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนประชากรทั้งหมด โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ใน บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมูขีตา จังหวัดนครปฐม

2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนประชากรกรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยใช้วิธีการหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน เสนอเป็นรูปตารางประกอบคำบรรยาย และแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์เป็นรายด้าน ดังนี้

การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2535: 100)

- 4.51 - 5.00 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมากที่สุด
- 3.51 - 4.50 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก
- 2.51 - 3.50 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับปานกลาง
- 1.51 - 2.50 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย
- 1.00 - 1.51 หมายถึง การบริหารแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบการบริหารแหล่งเรียนรู้การบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ตามประเภทของบุคลากรด้วยทางการศึกษาโดยวิธี เอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนในทางเดียว (One way ANOVA)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยหาค่าความเที่ยง ตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) พิจารณาลงความเห็นโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

$$IOC = \sum R$$

		N	
เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม
	ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับสถิติที่ใช้มีดังต่อไปนี้ 1. ค่าร้อยละเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล 2. ค่าเฉลี่ย 3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 4. ค่า F-test การวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา จังหวัดนครปฐม จำแนกตามความคิดเห็นของครู นักเรียน และชุมชน ใช้สถิติ F-test (One Way ANOVA)

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา จังหวัดนครปฐม และเพื่อเปรียบเทียบระดับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา จังหวัดนครปฐม จำแนกตามความคิดเห็นของ นักวิชาการอบรม และฝึกอบรม เด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการศึกษาโดยการเก็บรวบรวม ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ ตัวแปรตามในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 4 ด้าน คือ การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ และการประเมินผล การใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 411 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สรุปผลมีดังต่อไปนี้

สรุปผลการศึกษา

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา จังหวัดนครปฐม จำนวน 411 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุต่ำกว่า 30 ปี ส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี เป็นนักเรียนและชุมชน มีประสบการณ์น้อยกว่า 1 ปี

2. บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมุขิตา จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลำดับที่หนึ่ง คือ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การนิเทศ กำกับ ติดตาม การใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละด้านดังนี้ เพื่อศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้

2.1 การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ลำดับที่หนึ่งคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้ใน

การวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สี่คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และลำดับสุดท้ายคือ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2.2 การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยลำดับที่หนึ่งคือ มีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ลำดับที่สองคือ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้อย่างเป็นระบบและปัจจุบัน ลำดับที่สามคือ มีการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ลำดับที่สี่คือ มีการประชุมชี้แจง อบรมให้แก่ครูและนักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้และลำดับสุดท้ายคือ มีการส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลายและเหมาะสม ตามลำดับ

2.3 การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่หนึ่งคือ จัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การประสานสร้างเครือข่ายในการนิเทศและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ลำดับที่สามคือ การกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สี่คือ นำผลการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามไปใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป และลำดับสุดท้ายคือ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

2.4 การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมนั้นอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากด้านการประเมินแหล่งเรียนรู้ลำดับแรกคือ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ลำดับที่สองคือ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริโภคการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ คณะกรรมการจัดทำรายงานประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ

เพื่อเปรียบเทียบระดับบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมัทธา จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกตามครู นักเรียน และชุมชน ดังนี้

1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าเจ้าหน้าที่ มีการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักวิชาการอบรม และฝึกวิชาชีพ

2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าเจ้าหน้าที่มีการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การบริหารแหล่งเรียนรู้ของบทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหาร ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านมัทธา จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ได้มีการนำหลักสูตรแม่บทมาศึกษา ก่อน การวางแผนงาน ทำให้ทราบถึงปัญหาและแก้ไขปัญหานั้นได้ ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ สหเดช (2550: 155) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้น

พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่าการปฏิบัติการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ลำดับที่หนึ่งคือ การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การวางแผน การบริหารแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อตอบวัตถุประสงค์บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมของผู้บริหารโรงเรียนวัดหาดทรายแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดชุมพร

1. **การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้** ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ลำดับที่หนึ่งคือ การวิเคราะห์นโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สามคือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีเกี่ยวกับการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สี่คือ การสำรวจแหล่งเรียนรู้ เพื่อจัดทำข้อมูลสารสนเทศ และลำดับสุดท้ายคือ มีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อใช้ในการวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ ได้มีการนำหลักสูตรสถานศึกษามาใช้ในการวางแผนการเรียนรู้อยู่เพื่อให้ใช้แหล่งเรียนให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์ (2553: 88-94) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษอุดรธานี ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนจำแนกตามเขตพื้นที่การศึกษา โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมากเมื่อจำแนกรายด้านพบว่า เขต 1 เขต 2 ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับเบญจมาศ สหะเดช (2550 : 155) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่าการปฏิบัติการบริหารแหล่งการเรียนรู้ในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติการปรับปรุงแก้ไขส่วนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และการบริหารการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน Deming (1980: 112, อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวช, 2542 : 188-190) กล่าวว่า การวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมาในรายละเอียดให้พร้อมในการเริ่มต้นลงมือปฏิบัติ วิทยา ดำนธำรงกุล (2546: 29) การวางแผนเป็นกระบวนการของการกำหนดเป้าหมายของงานระบุถึงกิจกรรมกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. **การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้** ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก มีการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยลำดับที่หนึ่งคือ มีครูผู้รับผิดชอบในการสำรวจ จัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ และใช้แหล่งเรียนรู้อย่างชัดเจน ลำดับที่สองคือ มีการสำรวจและจัดทำทะเบียนแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างเป็นระบบและปัจจุบัน ลำดับที่สามคือ มีการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย ลำดับที่สี่คือ มีการประชุมชี้แจงอบรมให้แก่ครูและนักเรียนทราบถึงวัตถุประสงค์และความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้และลำดับสุดท้ายคือ มีการส่งเสริมให้ใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนอย่างหลากหลายและเหมาะสม ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะครูมีการส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายน้อยให้กับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับมงคล พลภูมิ (2551: 102-104) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษหนองคาย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษหนองคาย เขต 1 มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับพิชัย เรืองดี (2558: 72-75) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 พบว่า ด้านการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 42) ได้กล่าวถึง แนวปฏิบัติในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ว่า การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ การปฏิบัติการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนหรือในท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ และให้เกิดประโยชน์สูงสุดและคุ้มค่าต่อผู้เรียนมากที่สุด

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากด้านการนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่หนึ่งคือ กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ลำดับที่สองคือ จัดทำแบบบันทึกการใช้แหล่งเรียนรู้ของครู ลำดับที่สามคือ การประสานสร้างเครือข่ายในการนิเทศ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ลำดับที่สี่คือ การกำหนดนโยบายและแผนการนิเทศแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ นำผลการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามไปใช้พัฒนาแหล่งเรียนรู้ต่อไป ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะนำผลการนิเทศไปใช้ในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้น้อย ไม่ต่อเนื่องทำให้ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ รุติพันธ์ บุญตั้ง (2556: 45-46) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย สรุปผลได้ว่า ความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตรสถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอย จังหวัดสุโขทัย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับศิริลักษณ์ ศรีสมบุญ (2553 : 88-94) ได้ศึกษาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี ด้านการตรวจสอบอยู่ในระดับปานกลาง กมล ภูประเสริฐ (2544 : 59) กล่าวว่า การนิเทศเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ความรับผิดชอบ ถือเป็นการพัฒนาบุคลากรรูปแบบหนึ่งที่สามารถให้ผลรวดเร็ว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ม.ป.ป. : 5) ได้กล่าวว่า การนิเทศ กำกับติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ โรงเรียนกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ตรวจสอบ และติดตามการพัฒนาและใช้แหล่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระหว่างดำเนินการ

4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากด้านการประเมินแหล่งเรียนรู้ลำดับแรกคือ มีการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการ ลำดับที่สองคือ มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการบริโภคการใช้แหล่งเรียนรู้ลำดับที่สามคือ คณะกรรมการจัดทำรายงานประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลแหล่งเรียนรู้ และลำดับสุดท้ายคือ การวิเคราะห์ผลการประเมินการใช้แหล่งเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะ ได้ให้ความสนใจในการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับอภิสร่า ชูปัญญา (2556: 46-47) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลกลุ่มโรงเรียนพัฒนาทำจัน อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร สรุปผลได้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับวรจักร ใจ แก้ว (2554: 59 -60) ได้ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด การประเมินผลการนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้ อยู่ในระดับปานกลาง ชินดา วิสะมิตนันท์ (2541: 44) ได้กล่าวว่า วิธีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนจะเป็น การประเมินเพื่อทราบความสำเร็จของการดำเนินงานในรอบปี หรือประเมินผล เป็นระยะตลอดปีการศึกษา

2. เพื่อตอบวัตถุประสงค์เปรียบเทียบระดับการบริหารแหล่งเรียนรู้ จำแนกตามความคิดเห็นของ นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ เด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ และชุมชนโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าเจ้าหน้าที่มีแนวความคิดใน การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ต่างกับนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะ เจ้าหน้าที่ให้ความสำคัญกับการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับอุมาวดี ยลวงค์ (2553: 102-103) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บุรีรัมย์ เขต 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ใน การทำงาน พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีสภาพปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดใหญ่มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับสภาพปัญหาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขั้นการวางแผน

2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่าง ผู้วิจัยจึงนำไปทดสอบรายคู่โดยใช้สถิติทดสอบของ Scheffe พบว่าเจ้าหน้าที่มีแนวความคิดในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ต่างกับนักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพ ทั้งนี้เป็นเพราะเจ้าหน้าที่มีความใกล้ชิดกับจึงจัดดำเนินการการใช้แหล่งเรียนรู้ได้ดี ซึ่งสอดคล้องกับ มงคล พลภูมิ (2551 : 102-104) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 1 มีการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ยังไม่ดีพอ ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ วรจักร ใจแก้ว (2554 :59 -60) ได้ศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การเปรียบเทียบสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะ การประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ไปปรับปรุงใช้ไม่สอดคล้องกับนโยบาย ซึ่งสอดคล้องกับพิชัย เรืองดี (2558: 72-75) ได้ศึกษา การบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 พบว่า ด้านการเปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ด้านการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การนำแหล่งเรียนรู้ไปใช้อย่างชัดเจน โรงเรียนได้ประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากนักศึกษา

1. การวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีวิธีการบริหารโดยให้มีแผน การบริหาร และควรมีความร่วมมือระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

2. การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ให้เพียงพอ และให้สอดคล้องเหมาะสมกับโครงการ หรือแผนการบริหารการใช้แหล่งเรียนรู้
3. การนิเทศ กำกับ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรกำหนดวิธีการหรือเครื่องมือในการประเมินผล ควรมีระยะเวลาหรือปฏิทินในการตรวจสอบอย่างชัดเจนและดำเนินการตรวจสอบ ติดตามการใช้แหล่งเรียนรู้
4. การประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรรวบรวมปัญหา จัดลำดับความสำคัญของปัญหา ควรสรุปผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ และรายงานผลให้ที่ประชุมรับทราบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนอื่นๆทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนา
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารแหล่งเรียนรู้ การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ภูประเสริฐ. (2532). *การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ก.พล. 2544. กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมสามัญศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ เขตการศึกษา 5. *การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
- วิทยา ดำนังอรกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2522). *การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วิศวกรรมพิมพ์.
- สมศักดิ์ สันธะระเวชญ์. (2542). *มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *แผนหลักโครงการ "หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน"*
Master Plan of Lab School Project. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- เปรมวดี ศรีธนพล. (2549). *เส้นทางสู่การปฏิรูปการเรียนการสอน: แหล่งเรียนรู้สู่การบูรณาการเรียนการสอน*.
วารสารวิชาการ, 9(3), 69.
- ฐิตินันท์ บุญตั้ง. (2556). *ความคิดเห็นต่อการนิเทศการสอน กำกับติดตามการสอน การประเมินผลหลักสูตร*
สถานศึกษาของครูผู้สอน กลุ่มเครือข่ายโรงเรียนวังเจ้าราม อำเภอบ้านด่านลานหอยจังหวัดสุโขทัย.
สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.
- เบญจมาศ สหะเดช. (2550). *การบริหารแหล่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*
การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร.
- พิชัย เรืองดี. (2558). *การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*
การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. นครราชสีมา.
- มงคล พลภูมิ. (2551). *สภาพการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่*
การศึกษาหนองคายเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม.

วรจักร ใจแก้ว. (2554). การศึกษาสภาพการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ศิริลักษณ์ ศรีสมบูรณ์. (2553). การบริหารแหล่งเรียนรู้ในชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

อภิสร ชูปัญญา. 2556. การบริหารงานวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลกลุ่มโรงเรียนพัฒนาท่าจีน อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย: วิทยาลัยทองสุข.

อุมาวดี ยลวงศ์. (2553). สภาพปัญหาการบริหารแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.